

Sygn. I C 29/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w S. I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Małgorzata Banaś
Protokolant:	Małgorzata Bugiel

po rozpoznaniu w dniu 27 listopada 2013 r. w S.

na rozprawie

sprawy z powództwa G. Ś.

przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Zakładu Karnego w C.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

1. oddała powództwo;
2. zasądza od powoda G. Ś. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej kwotę 3.960 zł (słownie: trzy tysiące dziewięćset sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. I C 29/13

UZASADNIENIE

Powód G. Ś. w pozwie wniesionym w dniu 26 stycznia 2013r. do Sądu Okręgowego w S. wniósł o;

- 1) zobowiązanie pozwanego do zaniechania działania naruszającego dobra osobiste powoda, oraz usunięcie skutków już powstałego naruszenia tj. do przeniesienia powoda do jednostki penitencjarnej bądź celi, w której dobra osobiste powoda nie byłyby naruszane;
- 2) zobowiązanie pozwanego do przeproszenia powoda za dokonane już naruszenia dóbr osobistych, których skutków nie da się usunąć poprzez zamieszczenie na koszt pozwanego w ciągu 7 dni od uprawomocnienia się wyroku na stronie internetowej Fundacji (...) (www(...).pl) w dziale „Ogłoszenia i komunikaty”, czcionką V., rozmiar „small” z pojedynczą interlinią tekstu: „Wyrażam ubolewanie, że (...) dopuścił do naruszenia dóbr osobistych Pana G. Ś. poprzez umieszczenie go w jednostkach penitencjarnych nie spełniających standardów cywilizowanego państwa i za wszystkie wyrządzone Panu M. G. szkody niematerialne szczerze przepraszam”, dostępnego na stronie przez 30 dni;
- 3) zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty w wysokości 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznane krzywdy, wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty;

4) zasądzenie kwoty 5.000 zł. na cel społeczny: na rzecz Fundacji (...).

Jako podstawę prawną zgłoszonych roszczeń wskazał art. 23 i 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c. w związku z naruszeniem art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 77 ust. 1 Konstytucji RP.

W uzasadnieniu swojego żądania wskazał, że w okresie od grudnia 2004 roku do stycznia 2012 roku przebywał w pozwanym Zakładzie Karnym, gdzie odbywał karę pozbawienia wolności. W czasie pobytu w pozwanej jednostce penitencjarnej kwaterowany był w przepelnionych celach mieszkalnych, w których na jednego osadzonego przypadało mniej niż 3m² powierzchni. Jego zdaniem przebywanie w tak zatłoczonych pomieszczeniach przy braku prawidłowej wentylacji pomieszczeń pozbawiało go możliwości zachowania jakiegokolwiek prywatności, i uniemożliwiało mu utrzymanie higieny na właściwym poziomie.

W konkluzji powód wywodził, że pozwany nie zapewnił mu humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, czym bezprawnie naruszył jego dobra osobiste w postaci godności, prywatności i intymności. Zdaniem powoda cierpienie fizyczne i psychiczne jakiego zaznał podczas pobytu w pozwanej jednostce uzasadnia zawarte w pozwie żądanie, bowiem postępowanie strony pozwanej narusza jego prawa osobiste.

Reprezentująca pozwanego **Skarb Państwa – Zakład Karny w C. Prokuratoria Generalna Skarbu Państwa** wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

W uzasadnieniu swojego stanowiska wskazał, że powód w pozwanej jednostce penitencjarnej przebywał kilkakrotnie. Za czas pierwszego pobytu powoda w Zakładzie Karnym w C. przypadającego na okres od grudnia 2004 r. do grudnia 2005 r., pozwany nie dysponuje informacjami dotyczącymi ilości osadzonych przebywających w konkretnych celach. Odnosząc się natomiast do pozostałych okresów, strona pozwana wskazała szczegółowe dane dotyczące rozmieszczenia. Powód w trakcie pobytu w Zakładzie nie zgłaszał uwag co do warunków bytowych w celach. Tak jak inni osadzeni mógł w wolnym czasie korzystać ze spacerów, z zajęć w świetlicy, zajęć sportowych, miał zapewnioną opiekę medyczną. Cele mieszkalne, w których przebywał powód wyposażone były w łóżko (oddzielne dla każdego osadzonego), taborety, stół do spożywania posiłków, szafki. W każdej z cel znajdował się zabudowany kącik sanitarny wyposażony w miskę ustępową, spłuczkę, umywalkę z doprowadzoną wodą. Nadto powód miał dostęp do ciepłych kąpieli zgodnie z regulaminem raz w tygodniu. W ocenie pozwanego warunki sanitarne i bytowe w celach mieszkalnych, w których przebywał G. Ś. były prawidłowe i zgodne z obowiązującymi przepisami.

Jednocześnie, niezależnie od merytorycznego stanowiska w sprawie pozwany co do znacznej części zgłoszonego roszczenia zgłosił zarzut przedawnienia, podnosząc, iż zgodnie z przepisem art. 442¹ § 1 k.c. (przed nowelizacją art. 442 k.c.) roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem trzech lat od dnia w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód G. Ś. po raz pierwszy został osadzony w Zakładzie Karnym w C. w grudniu 2004 roku i przebywał tam do grudnia 2005 roku. Za ten czas pobytu pozwany nie dysponuje informacjami dotyczącymi ilości osadzonych przebywających w konkretnych celach.

Ponownie w pozwanej jednostce powód został umieszczony 18 grudnia 2008 roku i do dnia 7 lipca 2009r. przebywał odpowiednio;

a) od 18.12.2008 r. – 31.01.2009 r. – pawilon A, cela nr 35 o powierzchni 10,61 m², powierzchnia kącika sanitarnego 90 cm/148 cm – 4 osadzonych,

b) od 1.01.2009 r. – 04.03.2009 r. – pawilon A, cela nr 41 o powierzchni 8,87 m², powierzchnia kącika sanitarnego 89 cm/149 cm – 4 osadzonych przez 11 dni, 3 osadzonych przez 21 dni.

c) od 04.03.2009 r. – 13.03.2009 r. – pawilon P, cela nr 30 o powierzchni 10,89 m², powierzchnia kącika sanitarnego 77 cm/145 cm – 4 osadzonych,

d) od 13.03.2009 r. – 03.06.2009 r. – pawilon P, cela nr 31 o powierzchni 10,01 m², powierzchnia kącika sanitarnego 78 cm/146 cm – 4 osadzonych,

e) od 03.06.2009 r. – 07.07.2009 r. – pawilon H, cela nr 15 o powierzchni 24,23 m², powierzchnia kącika sanitarnego 94 cm/148 cm – 9 osadzonych przez 8 dni, 8 osadzonych przez 18 dni, 7 osadzonych przez 5 dni, 5 osadzonych przez 6 dni.

Kolejne okresy pobytu powoda w Zakładzie Karnym w C. miały miejsce od 26 lipca do 16 grudnia 2011 roku, i następnie od 3 stycznia do 16 lutego 2012 roku. Wówczas powód był kwaterowany w celach;

a) od 26.07.2011 r. – 27.07.2011 r. – pawilon P, cek nr 24 o powierzchni 5,73 m² - cela przejściowa jednoosobowa -1 osadzony,

b) 27.07.2011 r. – 28.07.2011 r. - pawilon B, cek nr 24 o powierzchni 23,93 m² powierzchnia kącika sanitarnego 80 cm/150 cm – 6 osadzonych,

c) 28.07.2011 r. -12.08.2011 r. – pawilon P, cek nr 13 o powierzchni 11,36 m² powierzchnia kącika sanitarnego 83 cm/U 54 cm – 3 osadzonych,

d) 12.08.2011 r. – 16.12.2011 r. – pawilon P, cek nr 37 o powierzchni 9,79 m², powierzchnia kącika sanitarnego 74 cm/145 cm – 3 osadzonych,

e) – 03.01.2012 r. – 04.01.2012 r. – pawilon P, cek nr 9 o powierzchni 9,91 m², powierzchnia kącika sanitarnego 72 cm/150 cm – 3 osadzonych.

f) 04.01.2012 r. -16.02.2012 r. – pawilon P, cek nr 37 o powierzchni 9,79 m², powierzchnia kącika sanitarnego 74 cm/145 cm – 3 osadzonych.

Każda ze wskazanych cel wyposażona była w oddzielone trwałą zabudową urządzenia sanitarne, tzw. kącik sanitarny.

(dowód: historia osadzenia powoda, informacja o pobytach k. 40-44)

Cele mieszkalne, w których przebywał powód wyposażone były w łóżko (oddzielne dla każdego osadzonego), taborety (odpowiadające liczbie osadzonych), stół do spożywania posiłków. Każdy z osadzonych miał do swojej dyspozycji część szafki na rzeczy osobiste Powód jak każdy z osadzonych miał prawo do jednej ciepłej kąpieli w tygodniu. Osadzeni mieli w celach do dyspozycji półki, miski, lustro, kosz na śmieci, gniazdka elektryczne i bieżącą wodę. Raz w miesiącu otrzymywali środki czystości umożliwiające zachowanie higieny osobistej. W celach mieszkalnych, w których przebywał powód znajdowały się zabudowane kąciki sanitarne o wymiarach około 1m x 1,5m. Każdy z nich wyposażony był w sedes i umywalkę. Podczas pobytu w pozwanej jednostce powód nieustannie skarżył się na panujące w niej warunki bytowe, w czym nie do końca znajdował zrozumienia wśród współosadzonych. W trakcie pobytu u pozwanego powód odbywał regularne konsultacje psychologiczne był również konsultowany przez lekarza psychiatrę w związku z wcześniejszymi incydentami samookaleceń.

(dowód: zeznania świadka A. S. – k. 142-143, zeznania świadka J. D. k.144, zeznania świadka J. U. – k.145, zeznania świadka J. F. k. 224, dokumentacja medyczna, akta osobowe k. 97)

Dokonane przez pozwanego okresowe sprawdzanie temperatury panującej w celach nie potwierdziły odstępstw w tym zakresie. Pawilony mieszkalne i cele są na bieżąco w miarę możliwości remontowane, a stwierdzone uszkodzenia i wady sprzętu są naprawiane.

(dowód: protokoły kontroli k. 45-48, kopia wyciągów z książek konserwacyjno-remontowych pawilonów w których przebywał powód k.51-55, protokół z kontroli okresowej stanu technicznego pawilonu H za czas osadzenia w nim powoda k.56-59, protokół z kontroli oględzin pawilonu A za czas osadzenia w nim powoda k. 60-65, protokół z komisyjnej wizytacji wszystkich pomieszczeń pawilonu B za czas osadzenia w nim powoda k. 67, protokół z komisyjnych wizytacji wszystkich pomieszczeń pawilonu P za czas osadzenia w nim powoda k. 67-73, protokół z pomiarów elektrycznych, badań rezystancji izolacji instalacji i urządzeń k. 74-78).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do najdalej idącego zarzutu strony pozwanej tj. do zgłoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia dochodzonego roszczenia powoda za cały okres stwierdzić należało, iż w oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy w tym zeznania samego powoda zarzut ten w pełni zasługiwał na uwzględnienie.

Roszczenia powoda oparte zostały na art.445 i 448 k.c. Przepisy te stanowią podstawę do przyznania poszkodowanemu odpowiedniej sumy tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznana krzywdę. Rzeczą powoda było nie tylko wykazanie przesłanek odpowiedzialności deliktowej, w tym zawinionego zachowania się strony pozwanej jako zdarzenia, z którym ustawa łączy obowiązek odszkodowawczy, oraz związku przyczynowego między tym zachowaniem a szkodą, ale również wobec zgłoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia, iż roszczenia jego nie uległy przedawnieniu .

Powód obowiązkowi temu nie sprostał.

Roszczenia powoda oparte na przywołanych powyżej przepisach kodeksu cywilnego są roszczeniami majątkowymi i jako takie ulegają przedawnieniu, a do przedawnienia stosuje się przepis art.442§1 kc. w brzmieniu obowiązującym do dnia wejścia w życie ustawy z dnia 10 lutego 2007r. o zmianie ustawy Kodeks Cywilny (Dz.U.Nr 80,poz.538), normujący przedawnienie roszczeń z czynów niedozwolonych. Zgodnie z art.2 przywołanej powyżej ustawy uchylającej art.442 i wprowadzającej art.442¹ kc do roszczeń wymienionych w tym przepisie, powstałych przed dniem wejścia w życie ustawy, a według przepisów dotychczasowych w tym dniu jeszcze nie przedawnionych, stosuje się przepisy art.442¹ kc. Powołany przepis stanowił, że roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym przedawnia się z upływem lat trzech od dnia w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia. W pełni zgadzając się z utrwalonym w orzecznictwie kierunkiem wykładni art.442 kc , iż „właściwą chwilą dla określenia 3 letniego biegu przedawnienia jest moment dowiedzenia się o szkodzie, gdy poszkodowany zdaje sobie sprawę z ujemnych następstw zdarzenia wskazujących na fakt powstania szkody”, Sąd dokonał ustaleń w tym zakresie.

Z treści zeznań powoda wynika , że powód od samego początku tj. umieszczenia w danej pozwanej jednostce penitencjarnej zdawał sobie sprawę z zaniedbań pozwanego naruszających jego dobra osobiste, a polegających na niezapewnieniu mu właściwych warunków odbywania kary, z tytułu czego doznał szkody. Nie może być usprawiedliwieniem dla opieszałości w dochodzeniu roszczeń, fakt braku wiedzy o możliwości wystąpienia przeciwko pozwanym jednostkom Skarbu Państwa z powództwem odszkodowawczym.

Pozew wniesiony został 25 stycznia 2013r. a więc ze znacznym przekroczeniem terminu do dochodzenia tego rodzaju roszczeń o jakim mowa wyżej. Z tych względów powództwo za okres do 25 stycznia 2010r. podlegało oddaleniu, zważywszy na zgłoszony przez pozwanego zarzut przedawnienia.

Odnosząc się natomiast merytorycznie do zgłoszonego powództwa, w szczególności w części w jakiej nie uległo ono przedawnieniu tj. za okres pobytu powoda w Zakładzie Karnym w C. lipiec 2011 – luty 2012, należało stwierdzić, iż wprawdzie z innych powodów, ale również nie zasługiwało ono na uwzględnienie.

Powód G. Ś. domaga się zasądzenia od pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w C., na swoją rzecz kwoty 70.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jego dóbr osobistych, zobowiązanie pozwanego do zaniechania działania naruszającego dobra osobiste powoda, oraz usunięcie skutków już powstałego naruszenia tj. do przeniesienia powoda do jednostki penitencjarnej bądź celi, w której dobra osobiste powoda nie byłyby naruszane, zobowiązanie pozwanego do przeproszenia powoda za dokonane już naruszenia dóbr osobistych, których skutków nie da się usunąć poprzez zamieszczenie na koszt pozwanego w ciągu 7 dni od uprawomocnienia się wyroku na stronie internetowej Fundacji (...) (www.(...).pl) w dziale „Ogłoszenia i komunikaty”, czcionką V., rozmiar „small” z pojedynczą interlinią tekstu: „Wyrażam ubolewanie, że (...) dopuścił do naruszenia dóbr osobistych Pana M. G. poprzez umieszczenie go w jednostkach penitencjarnych nie spełniających standardów cywilizowanego państwa i za wszystkie wyrządzone Panu G. Ś. i szkody niematerialne szczerze przepraszam”, dostępnego na stronie przez 30 dni, oraz zasądzenie kwoty 5.000 zł. na cel społeczny: na rzecz Fundacji (...).

Powyższe żądanie oparł na twierdzeniu, że wskazana jednostka penitencjarna nie zapewniła mu minimalnych standardów odbywania kary pozbawienia wolności, a tym samym dopuściła się względem niego niehumanitarnego działania, czym naruszyła jego dobra osobiste. Owo niehumanitarne traktowanie miało polegać na umieszczeniu go w przeludnionych celach mieszkalnych, tj. takich, w których powierzchnia przypadająca na jednego osadzonego jest mniejsza niż 3 m². Powód podniósł również, że warunki bytowe panujące w Zakładzie Karnym w C. uniemożliwiały mu zachowanie nie tylko jakiegokolwiek prywatności, ale również utrzymanie higieny na właściwym poziomie. Co więcej, w czasie pobytu we wskazanej jednostce doszło do pogorszenia jego zdrowia.

Z treści pozwu jednoznacznie zatem wynikało, iż w opinii powoda zachowanie pozwanego naruszyło jego dobro osobiste w postaci godności osoby ludzkiej i prawa do intymności. Na gruncie prawa polskiego można uzasadnić żądanie powoda z tytułu zadośćuczynienia regulacją wynikającą z art. 23 i art. 24 kc w zw. z art. 448 kc, bowiem pozwany zobowiązany był do zapewnienia powodowi takich warunków bytowych i sanitarnych, w których godność ludzka i prawo do intymności nie doznałyby istotnego uszczerbku. Zauważyć jednak należy, iż na styku praw jednostki, a praw zagwarantowanych ogółowi niejednokrotnie dochodzi do problemu ograniczenia uprawnień jednostkowych celem zagwarantowania prawa ogółu, bądź też odwrotnie.

Zgodnie z art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych. Obowiązek ten powinien być realizowany przez władze publiczne przede wszystkim tam, gdzie Państwo działa w ramach imperium realizując swoje zadania represyjne, których wykonanie nie może prowadzić do większego ograniczenia praw człowieka i jego godności, niż to wynika z zadań ochronnych i celu zastosowanego środka represji.

Wymóg zapewnienia przez Państwo godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności jest jednym z podstawowych wymogów nowożytnego państwa prawa, znajdującym wyraz w normach prawa międzynarodowego. Stanowi o tym wprost art. 10 ust. 1 ratyfikowanego przez Polskę Międzynarodowego Paktu Praw Osobistych i Publicznych z dnia 19 grudnia 1966 roku (Dz. U. z 1977 roku, Nr 38, poz. 167 i 169) głoszący, że każda osoba pozbawiona wolności będzie traktowana w sposób humanitarny i z poszanowaniem przyrodzonej godności człowieka. Także art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności z dnia 4 grudnia 1950 roku, ratyfikowanej przez Polskę w 1993 roku (Dz. U. z 1993 roku, Nr 61, poz. 284 ze zm.) stanowiący, że nikt nie może być poddany torturom ani niehumanitarnemu lub poniżającemu traktowaniu lub karaniu, wprowadza obowiązek władzy publicznej zapewnienia osobom osadzonym w zakładach karnych godziwych i humanitarnych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, nienaruszających godności ludzkiej. Łączy się z tym wynikający z art. 8 ust. 1 Konwencji nakaz poszanowania życia prywatnego obywateli i ich prawa do intymności, co w odniesieniu do osób osadzonych w zakładach karnych

oznacza obowiązek zapewnienia takich warunków bytowych i sanitarnych, w których godność ludzka i prawo do intymności nie doznają istotnego uszczerbku.

Odpowiednikami powyższych norm prawa międzynarodowego są art. 40, 41 ust. 4 i 47 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej wprowadzające wyżej wskazane zasady na grunt prawa polskiego.

Europejski Trybunał Praw Człowieka rozpoznając sprawy dotyczące warunków odbywania kary pozbawienia wolności uznał za obowiązek Państwa dokonywanie systematycznej kontroli decyzji podejmowanych w zakładach karnych w celu zapewnienia odpowiednich warunków życia więźniów, z uwzględnieniem normalnych i uzasadnionych wymagań związanych z pozbawieniem wolności (uzasadnienie wyroku z dnia 5 grudnia 1979 roku, skarga (...) oraz z dnia 12 stycznia 1995 roku - skarga (...)). Zajmując się kwestią wielkości celi, w jakiej powinni przebywać więźniowie, jako elementu zapewnienia godziwych warunków odbywania kary pozbawienia wolności, Europejski Trybunał Praw Człowieka uznał za sprzeczną ze standardami Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom powierzchnię 2,8 m², jaka przypadała na osadzonego w rozpoznawanej sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 9 marca 2006 roku (skarga nr (...)). W orzeczeniu z dnia 19 kwietnia 2001 roku (skarga nr (...)) Trybunał stwierdził, że przebywanie w zatłoczonej celi z nieodpowiednią wentylacją i z otwartą toaletą, brakiem możliwości uczestniczenia w zajęciach i kursach oraz korzystania z biblioteki, powoduje wzrost poczucia przygnębienia i niższości i może być oceniany jako upokarzające i poniżające traktowanie więźniów, stanowiące naruszenie art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Natomiast w orzeczeniu z dnia 6 marca 2001 roku (skarga nr (...)) uznał, że sam fakt przetrzymywania więźnia w przeludnionej celi, w niewłaściwych warunkach sanitarnych, z niewystarczającą ilością łóżek, brakiem odpowiednich ćwiczeń fizycznych stanowi poniżające traktowanie, rodzące obowiązek wypłaty odszkodowania.

Należy zatem stwierdzić, że odbywanie kary pozbawienia wolności w przeludnionych celach, z nieoddzielną toaletą i węzłem sanitarnym z niewystarczającą ilością łóżek i nieodpowiednią wentylacją może stanowić przejaw poniżającego traktowania, prowadzącego do naruszenia godności osób pozbawionych wolności. Na gruncie prawa polskiego może uzasadniać żądanie zasądzenia zadośćuczynienia na podstawie art. 24 w zw. z art. 448 k.c. jako naruszające dobra osobiste skazanego: godność i prawo do intymności (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2007 roku, sygn. akt (...) za pośrednictwem Systemu (...) Prawnej Lex).

Zgodnie z art. 24 § 1 k.c., ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny.

Przesłanką konieczną do udzielenia ochrony na podstawie art. 24 § 1 k.c. jest bezprawność działania naruszającego dobra osobiste.

Z cytowanego przepisu wynika domniemanie bezprawności, a co za tym idzie na pokrzywdzonym spoczywa jedynie obowiązek wykazania, że konkretne dobro osobiste zostało naruszone, zaś sprawca naruszenia chcący uwolnić się od odpowiedzialności musi wykazać okoliczności wyłączające bezprawność jego zachowania.

Zgodnie z art. 110 § 2 zd. pierwsze kodeksu karnego wykonawczego, powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, powinna wynosić nie mniej niż 3 m².

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że powód przebywał w celach, w których tylko w pewnych okresach (grudzień 2008 – lipiec 2009) panowało niewielkie przeludnienie, tzn. powierzchnia celi przypadająca na jednego osadzonego była mniejsza niż 3 m². Okres ten obejmował jedynie kilka miesięcy pobytu w pozwanej jednostce penitencjarnej, a poza tym ewentualne roszczenia z tego tytułu uległy przedawnieniu. W pozostałym okresie powód nie przebywał już w warunkach przeludnienia.

Odnosząc się do warunków bytowych stworzonych przez pozwanego, w tym wyposażenia cel mieszkalnych należy wskazać, że zgodnie z § 28. ust.1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności, celi mieszkalna powinna być wyposażona w łóżko dla każdego skazanego, odpowiednią do liczby skazanych ilość stołów, szafek i taboretów oraz środków do utrzymania czystości w celi. Niezbędne urządzenia sanitarne sytuuje się w sposób zapewniający ich niekrepujące użytkowanie.

Powyższe pozwala stwierdzić, że cele mieszkalne, w których zakwaterowany był powód spełniały wymagane prawem podstawowe wymogi wyposażenia w sprzęt kwaterunkowy.

Należy w tym miejscu podkreślić, że powód w żaden sposób nie udowodnił, by pozwany nie zapewnił mu warunków umożliwiających utrzymanie higieny osobistej. Co więcej, przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało coś przeciwnego. Powód bowiem jak każdy z osadzonych miał prawo do jednej ciepłej kąpieli w tygodniu. Oznacza to, że częstotliwość kąpieli i dostępność do łaźni oddziałowej była zgodna z § 30 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 2003 roku w sprawie regulaminu organizacyjno-porządkowego wykonywania kary pozbawienia wolności. Dodatkowo w każdej z cel mieszkalnych, w których przebywał powód znajdował się zabudowany kąciek sanitarny wyposażony w muszlę klozetową i umywalkę z bieżącą wodą. Raz w miesiącu powód otrzymywał środki higieny osobistej i środki czystości, co jest zgodne z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku, w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Potwierdzeniem powyższego są sprawozdania z wizytacji i kontroli przedstawione przez pozwanego.

Zeznający w sprawie świadkowie zawnioskowani przez powoda ci którzy przebywali z nim w jednej celi w osobach J. U. (2) i A. J., zaprzeczyli twierdzeniom powoda odnośnie złych warunków w Zakładzie Karnym w tym przeludnienia, potwierdzili jedynie słaby stan techniczny cel, wymagających remontu.

Sąd Okręgowy podziela opinię powoda, że warunki odbywania kary pozbawienia wolności stworzone w pozwanej jednostce penitencjarnej mogły być mało komfortowe i nie zawsze umożliwiały mu zachowanie prywatności w takim stopniu, jakiego by sobie życzył. Powód powinien jednakże pamiętać o tym, że osadzony zawsze musi się liczyć z ograniczeniem przestrzeni życiowej, prywatności, intymności oraz niższym niż na wolności standardem życia. Stanowią one bowiem istotę kary pozbawienia wolności. W tym też zakresie godność i wolność osoby osadzonej musi czasami doznać ograniczeń. W ocenie Sądu stan faktyczny niniejszej sprawy nie wskazuje na to, by ograniczenia i niedogodności związane z odbywaniem kary pozbawienia wolności, które spotkały powoda były szczególnie dotkliwe.

Jak stwierdził Sąd Apelacyjny we W. (uzasadnienie wyroku z dnia 6 grudnia 2007 roku, sygn. akt (...)), samo osadzenie w przeludnionej celi nie jest wystarczającą postawą do uwzględnienia żądanie zasądzenie zadośćuczynienia. Warunki, w których przebywał powód nie mogą być bowiem ocenione jako niegodziwe, gdyż osoba osadzona musi się liczyć z ograniczeniami i dolegliwościami. Możliwość domagania się zadośćuczynienia istnieje natomiast wówczas, gdy umieszczenie w przeludnionej celi zostało połączone z jednoczesnym naruszeniem takich podstawowych standardów jak zapewnienie każdemu osadzonemu oddzielnego miejsca do spania albo oddzielenia węzła sanitarnego od ogólnej przestrzeni celi.

W ocenie Sądu Okręgowego taka sytuacja nie zachodziła w niniejszej sprawie, co czyni żądanie powoda nieuzasadnionym.

Podkreślenia wymaga, że powód naruszając porządek prawny – jak wynika z informacji o pobytach nie pierwszy raz - miał zapewne świadomość, że za popełnione przestępstwo zostanie mu wymierzona kara, a z uwagi na powszechnie znany fakt przeludnienia zakładów karnych, przyjdzie mu ją odbywać w trudnych warunkach. Państwo w miarę swoich możliwości finansowych realizuje obowiązki humanitarnego wykonywania kary pozbawienia wolności m.in. poprzez nieodpłatne dostarczenie cel więziennych o określonym standardzie, wyżywienia, stworzenie osadzonemu możliwości podejmowania nauki i spędzania wolnego czasu w placówkach penitencjarnych, jednakże nie można oczekiwać, że przeznaczy wszystkie posiadane środki na ten właśnie cel. Prawomocnie orzeczone kara bezwzględnie

pozbawienia wolności, jak i warunki jej odbywania, są naturalną konsekwencją przestępczej przeszłości skazanego, stanowiąc element polityki karnej w postaci prewencji indywidualnej (odstraszającej sankcji za popełnienie czynu zabronionego). Natomiast odbywanie kary pozbawienia wolności jest w sposób immanentny związane z licznymi ograniczeniami niedogodnościami, a obowiązkiem Skarbu Państwa – jako podmiotu odpowiedzialnego w ramach tzw. imperium za realizację polityki penitencjarnej jest jedynie zapewnienie osadzonemu ustawowo określonych standardów (por. wyrok SA w Ł.z dnia 6 marca 2013r. (...)).

Należy również podkreślić, że powód w żaden sposób nie udowodnił, by pobyt w pozwanej jednostce penitencjarnej przyczynił się do pogorszenia jego stany zdrowia zarówno fizycznego jak i psychicznego.

Nie zasługiwały zatem na uwzględnienie zarzuty powoda co do niewłaściwej opieki medycznej w czasie odbywania kary w Zakładzie Karnym w C.. Z zapisów w Książce (...) Osadzonego wynika, że za każdym razem kiedy zgłaszał potrzebę wizyty lekarskiej otrzymywał ją, potwierdzają to także zeznania świadka J. U. (2).

Sąd oddalił wniosek strony powodowej o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego psychiatry, albowiem strona powodowa w żaden sposób nawet nie uprawdopodobniła, iż istnieją jakiegokolwiek podstawy do twierdzenia że warunki w jakich powód odbywał karę pozbawienia wolności w pozwanej jednostce penitencjarnej mogły mieć wpływ na jego stan zdrowia psychicznego. Istotne w tym względzie, i mające wpływ na oddalenie tego wniosku przez Sąd, były także zapisy zawarte w dokumentacji lekarskiej – Książce (...) Osadzonego, oraz aktach osobowych z okresu jego pobytu w pozwanej jednostce penitencjarnej, z których wynika, że powód był konsultowany tak przez psychologa jak i psychiatrę w związku z nadużywaniem w trakcie pobytu na wolności alkoholu i narkotyków, uzależnieniu od amfetaminy, oraz dokonywanych we wcześniejszym okresie podczas odbywania kary w Areszcie Śledczym w K. samookaleczeń.

W orzeczeniu z dnia 17 grudnia 1996 r.,(I CKU (...), OSNC 1997, nr 6-7, poz. 76 z glosą A. Zielińskiego, Pal. 1998, nr 1-2, s. 204 i nast.), Sąd Najwyższy stwierdził zaś, iż rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227) spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.).

Tym samym uznać należy, że Sąd nie miał w niniejszej sprawie obowiązku wyręczać czy też wspomagać powoda reprezentowanego przez profesjonalnego pełnomocnika w realizacji założonych przez niego celów procesowych.

W konsekwencji stwierdzić należy, że niezależnie od podstawy oddalenia powództwa z powodu przedawnienia dochodzonego roszczenia, to powód nie wykazał także okoliczności przebywania w celi przeludnionej, lub by w inny sposób doszło do naruszenia jego godności czy prawa do intymności, a w konsekwencji zasadności skutecznego domagania się ochrony w oparciu o art. 24 k.c. w związku z art. 448 k.c. tym samym żądanie z tytułu zadośćuczynienia, i z tych względów podlegałoby oddaleniu.

O kosztach postępowania pozwanej orzeczono na podstawie art.98 kpc w zw. z art.108 § 1 kpc zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik, oraz § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu- / Dz. U. z 2002, Nr 163, poz. 1349 ze zm./. Zgodnie z art. 98 § 1 kpc strona przegrywająca sprawę jest zobowiązana zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie niezbędne koszty procesu. Do kosztów tych zalicza się zgodnie z art. 99 kpc w zw. z art. 98 § 3 kpc wynagrodzenie pełnomocnika.

Zgodnie z treścią art.102 k.p.c. w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążyć jej w ogóle kosztami. Natomiast według art.98 §1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. A zatem decydujące znaczenie dla obowiązku zwrotu kosztów procesu ma jego wynik, zaś wyjątek od powyższej ogólnej zasady przewiduje art.102 k.p.c., który pozwala w szczególnie uzasadnionych wypadkach na

zasądzenie od strony przegrywającej tylko część kosztów lub nie obciążanie jej w ogóle kosztami, przy czym przepis ten nie może być rozszerzająco wykładany i wyklucza uogólnianie, a może być stosowany w zależności od konkretnego przypadku.

Biorąc pod uwagę całokształt okoliczności Sąd nie znalazł podstaw do zastosowania w stosunku do powoda dobrodziejstwa art.102 kpc tylko ze względu na jego sytuację majątkową. Pozwany dla obrony swoich racji korzystał z pomocy fachowego pełnomocnika, i w ocenie Sądu ma prawo do zwrotu poniesionych z tego tytułu kosztów, zważywszy iż powód również był reprezentowany przez fachowego pełnomocnika i w przypadku wygrania procesu także otrzymałby zwrot kosztów z tego tytułu od strony przeciwnej. Wytoczenie oczywiście nieuzasadnionego powództwa generuje co do zasady koszty, z których poniesieniem powód winien się liczyć. W tej sytuacji zła kondycja finansowa powoda nie świadczy o istnieniu szczególnie uzasadnionego przypadku, o którym mowa w art.102 kpc, pozwalającym na nie obciążanie go kosztami procesu (vide; post. SA w G. z dnia 20.07.2011r. sygn. (...))

Na oryginale właściwy podpis

.